

Megjelenik a lap **Temesvá-**
rott minden kedden.

Előfizetési díj akár helyben,
akár postai szétküldéssel:

Egész évre 6 ft. pp. = 6 f. 30 kr. ujp.

Fél évre 3 ft. pp. = 3 f. 15 kr. ujp.

A helybeli előfizetők a lap ház-
hozfordásáért rendelést tehetnek
a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői iroda: belváros,
bécsi utca 69. szám, első emelet.

DELEJTŐ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Jelige: Csak az a nemzet vész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizethetni helyben a szer-
kesztőségénél, vagy a helybeli könyv-
kereskedéseknél; vidéken min-
den cs. kir. postahivatalnál a szer-
kesztőséghez utasítandó bérmentes
levelekben.

Hirdetések minden közhasználat-
ban lévő nyelven folyótatnak. A
beigatásért minden három hasábos
egyes sorért 4 p. vagy 7 uj kraj-
cárnyi díj számíttatik.

Kiadó hivatal: belváros, Ke-
gyesrendiek utcája 89. szám Heil
Adolf könyvvalózó intézetében

Kedd, január 18. 1859.

3. szám.

Második évi folyam.

Pogány magyarok idővetéséről.

(Vége.)

A babyloni idővetés Berozusnál még nagyobb esz-
telenségnek tartatik a nem értőktől, ugyanis ők 43200
évet számítottak, ezt pedig tevék a 36 dékány, és 72
angyal, öszvesen 108, ide nem tudva a XII várnagyot.
Kézai Simon éppen ennyi magyar nemzetséget említ,
mert őseink is, mint más régi népek napimádók lévén,
magukat és hazájukat, az éghez képest, a csillagok
égi jegyek számához, hol VII. mint a persák is, hol
XII. mint a zsidók, hol XXXVI. mint az egyiptusiak,
hol LXXII. ennyi vármegyére leljük felosztva édes ha-
zánkat is Rogeriusnál in miserabili Carmine: „Sep-
tvaginta duos habet Ungaria Comitatus, mi oda mutat,
hogy vármegyénk léte régibb Sz.-István király korá-
nál; hol CVIII részre, csapatokra osztották, a főntebb
érintett eszme és hitágazat szerint, „valamint az égen,
ugy a földön is!“ „Centum enim et octo generationes
pura tenet Hungaria et non plures“ Kézai Simon. E
szám pedig onnan került ki, mivel a világ négy ré-
szén annyi lelkek örködnek; ha a 108-at négyszer
voszem, ad 432. mit százzal sokszorozva, kijő a
43,200 babyloni homályos értelmű év, vagyis szinte
csak 360 nappól álló esztendő, mert ha 43,200-at
XII hóval fölosztom 12: 43200, csak 360 nap, vagyis
egy év jő ki annak igazolására, hogy pogány őseink
nem követték az egyiptusi, hanem a babyloni idővetést;
következőleg, hogy ők Európába költözésök előtt, Ba-
bylon közelében Persia mellett laktak, hová őket nem
csak krónikáink, de az egykoru Koszta görög császár
is de administratione Imperii Cap. 38. helyhezi.

Továbbá, az ősvilág hite szerint, a lelkes csilla-
gok az égi seregek, „Exercitus Coelorum“; s mivel
csak a seregek a VII. zarándokok (Planetae) között
valának fölosztva, atyáinkat is hét seregre találjuk
osztva „in VII. exercitus sunt divisi ita quidem: ut
unus exercitus, sine centurionibus, decurionibusque,
unum haberet Capitaneum — habebat enim unus exer-
citus XXX. millia virorum armatorum, exceptis decu-
rionibus, ac praefectis“ Kézai Simon Lib. 2. Cap. 1. —
És Thuróczi János által bővített bécsi képes krónika,
Schwandtner Györgynél S. S. R. R. Hungaricar. Tomo
I, p. 81. „Universum coetum armorum, quem ducebant,
in VII. exercitus diviserunt; et unicuique exercitui ca-

pitaneum specialem praeficientes, centurionesque, ac
decanos, more solito, constituerunt; et unus quisque
exercitus 30 millia virorum armatorum, nec non 857.
continebat. Nam, in secundo eorum de Scythia egressu,
de Centum et Octo Tribubus, ducenta et sedecim
millia: de unaquaque scilicet tribu, duo millia arma-
torum; excepto familiae numero eduxisse perhiben-
tur.“ —

Szépen megegyeznek krónikáink Koszta görög
császár tanutételével is de Adm. Imp. Cap. 28. „És
ezen törökök (igy nevezik a byzanci görög irók atyá-
inkat) ugyan hét nemzet valának. Mindegyike számított
30,857. fegyveres embert: $7 \times 30,857 = 215,999$.
Ha pedig $108 \times 2000 = 216,000$. ugyan azon szám,
csak hogy amaz egy hián, ez meg kerek; bele nem
tudva a főnököket, fehér és cseléd népet, meg a gyer-
mekeket.

Pogány atyáink is tehát egek utánzóik voltak, s
csak most látjuk okát, miért kellett pogány vallással
kezdenünk jelen értekezésünket. A mythologia igen elő-
segíti a történettudományt. — S már csak ezekből is
kiki megítélheti, hogy a görög és római classicusok
fordítására, meg a persa, assyriai sat. régiségek meg-
fejtésére, nem kell valakinek éppen jeles nyelvésznek
és kitünő stylistának lennie, noha e tulajdonságok di-
csérendők s követésre méltók, hanem inkább szakértő-
nek. És Flavius Vopiscus Syracusiusnak szavaival in
Vita Probi végzem értesitésemet. „Neque ego nunc fa-
cultatem, eloquentiamque polliceor, sed res gestas,
quas perire non patior.“

Podhraczký József.

Rác mesék.

Közli

KAZINCZY GÁBOR.

(Vége.)

III.

A ki keveset kíván, legtöbbet kap.

Volt egyszer három testvér; ezeknek széles nagy
világon nem volt egyebe, mint egy körülfutó sorjában
őrizték; míg az egyik a fánál marad, a másik kettő
napszámra ment.

Egyszer az Ur Isten angyalt küldte le, lásson utána, miként él az a három testvér, és ha dolguk rosszul megy, fordítsa jobbra.

A mint az isten angyala a földre szállt, koldussá változtatá magát, s midőn ahoz ért, ki éppen a körtefát őrizé, kérte, adjon neki egy körtét. Ez a maga körtéiből leszakita egyet, s az angyalnak átnyujtá, ezt mondván: „A magam körtéiből, nesze, adok, testvéreiméből nem adhatok.” Az angyal megköszönte s elment. Midőn más nap a második testvér honn maradt a körtefát őrizni, ismét jött az angyal, s tőle is körtét kért. S ez is leszakita egyet körtéiből, neki adta, mondván: „Nesze a magam körtéiből, a testvéreiméből nem adhatok.” Az angyal megköszönte s elment. Midőn a sor a körtét őrizni a harmadik testvérré került, még egyszer jött az angyal s tőle is körtét kért. S ez is leszakita egyet saját körtéiből, neki adta, mondván: „Nesze a magam körtéiből, testvéreiméből nem adhatok.”

Negyed nap az angyal barátta változtatá magát, reggel korán jött s honn lelte még mind a három testvért, s így szólítá meg azonnal: „Jertek velem, jobb kenyeret adok nektek.” S ők tétova nélkül követék. A mint egy széles patakhoz értek, melynek vize nagy zajjal hullámozott tova, megállapodtak, s az angyal kérdé a legidősb testvért: „Mit kívánsz magadnak?” S felele: „Hogy e víz tiszta borra váljék s enyém legyen.” Az angyal csupán a kereszt jegyét csinálta fölötté botjával s azonnal bor folyt víz helyett. Erre hordókat csináltak, s megtölték borral, egész sereg ember dolgozott, egész falu keletkezett egyszerre. Ekkor az angyal ott hagyá a legidősb testvért, mondván: „Ime, meg van a mit magadnak kívántál, itt élj tehát.” S fogta a másik kettőt s tovább ment velek. Térségre értek, mit egy sereg galamb egészen elborított, s kérdé az angyal a második testvért: „Mit kívánál most magadnak?” — „Hogy e galambok juhokká változzanak s enyémeik legyenek.” Isten angyala keresztet vete botjával a mező fölé, s tüstént juhokká váltak a galambok, s a mellett karámok voltak, s nők, kik a nyájukat fejké, mások, kik a tejet mérték, ismét mások a tejfölt szedék, meg mások kik sajtot készítettek, vagy a zsirt olvaszták; mézárszékekben sem volt hiány, hol hust vágtak, mérték, pénzt vettek be, mindenhol ember sürgölődött — egész falu. S szóla hozzá az angyal: „Ime itt van a mit magadnak kívántál.” Erre fogta a legifjabb testvért, s utközben a mezőn keresztül kérdezé: „S mit kívánsz te magadnak?” — „Én, válaszolt ez, nem kívánok semmit egyebet, mint hogy isten igaz keresztény lelkü feleséget adjon.” S monda az angyal: „O ilyenre szert tenni nehéz, mert az egész világon csak három van, kettő már férjnél, a harmadik még leány, de már két kérője van.” Miután messze messze mentek, egy városba értek, hol egy császár uralkodott, s ennek egy igaz keresztény lelkü leánya volt. A városba érven, haladék nélkül a császárhoz mentek s megkérték a hercegnőt. De a mint szót tevének, két császár is jött mint kérő, s almájukat

*) az asztalra tették. Erre ők is a többi mellé tevék a magok almáját.

A mint a császár meglátta őket, így szólt mindazokhoz, kik körülé valának: „Már most mi tevék legyünk? Ama kettő császár, s ezek hozzájok képest koldusok.” S monda az angyal: „tudjátok-e mit, te gyünk így: vegyen a hercegnő három szőlőtövet, s ültesse be kertjébe, mindegyiket egy-egy kérőjének gondolva oda, s kinek tövén holnap reggelig szőlő termett, menjen nőül ahoz.” E javaslattal mindenki megelégedett, a hercegnő három szőlőtövet ültetett kertjébe, s mindeniket más-más kérőnek gondolta oda. S a mint megvirradt, szőlő a szegény tövén volt. Már most a császár nem látott más utat, s neki adta leányát, a templomba vitte azonnal s összeeskedteté.

Esküvő után az angyal egy erdőbe vitte az új házásokat, s aztán elhagyá; s ők ott az erdőben egy egész évig éltek. A mint az év lejárt, monda isten az angyalnak megint: „Menj és nézz utána, hogy élnek azok az árvák, s ha rosszul menne dolguk, adj nekik jobb kenyeret.” S midőn az angyal a földre alá szállt, ismét koldussá változott, s előbb ahoz mene, kinek borpatak folyt, s egy pohár bort kért tőle; de az e szavakkal kergette el; „ha mindenkinek egy pohár bort adnék, mihamar ki fogna fogyni.” Ezt hallván az angyal, botjával keresztet vete, s a patakban víz folyt megint mint azelőtt, s ekkor így szóla hozzá: „Testvérem, ez nem neked való volt; s menj ismét haza s őrizd körtefádat.” Erre az angyal tovább ment s a másikhoz ért, kinek juhái elboríták a mezőt, s kérte adjon neki egy szelet sajtot; hanem ez is elüzte, mondván: „Ha egy darab sajtot adnék mindenkinek, mihamar felkopnék az állam.” S a mint ezt az angyal hallá, keresztet vete botjával, s a juhok ismét galambokká váltak, mik föl- és elrepültek; mire így szólt a testvéréhez: „Nem neked való volt ez, menj megint haza s őrizd körtefádat.” S végül a legifjabbhoz ment az angyal, lássa ugyan hogy él ez; s a mint oda ért, az erdőben találta nejével egy kunyhóban nyomorogva. Szállást kért éjjelre, azok szives örömet fogadák el, s csupán arra kérték, ne vegye rosz néven, ha úgy nem gazdálkodnak neki, miként ohajtanák; s mondák: „Szegény emberek vagyunk.” De az angyal válaszolt: „Én nem törődöm vele s megelégsem azzal a mi van.” — Már most mit tegyenek? Nem volt gabonájuk rendes kenyeret sütni, hanem valamely fa héját szokták volt összetörni, s abból gyurni kenyeröket. Ilyen kenyért készíté hát az asszony vendége számára is, cserép fedő alá tevé, hogy kiszüljön, s azalatt vendégével beszélgetett. Idő mulva utána néztek, kiszült-e már a kenyér, de ime, a fedő alatt egy rendes jól megkölt kenyér volt, úgy, hogy szebbet képzelni sem

*) Maiglan is fönmaradt itt-ott a rákok között az a szokás, hogy a leánykérő, elmondva mi járban van, egy almát, mibe egy pár darab pénz van dugva, tesz az asztalra. Ha azt, a kölcsönös értekeződés után, a megkért leány vagy szülői elfogadják, úgy a dolog be van fejezve, s a leány azon pillanat óta menyasszony.

lehet, sőt a fedőt is egészen fölemelte. Ezt látván, égnek emelék kezeiket, s imádkozának: „Hála neked ó-isten, most már jól tarthatjuk vendégünket.” Erre a kenyeret a vendég elé tevék s egy lopótökben vizet is; de mihelyt ittak belőle, borrá változott. Ekkor az angyal keresztet vete botjával a kunyhó fölé, s annak helyén császári vár emelkedett, s benne nagy bővségben minden. Aztán megáldotta őket és ott hagyá, és ők boldogul éltek haláluk órájáig.

A Szent-István társulat.

(Vége.)

Vessünk néhány pillanatot a Sz.-István társulat névkönyvébe, s látni fogjuk, hogy a körülbelül 5000 nevet magában foglaló s napról napra szaporodó névsorban fölötte nagy azok száma, kiket igenyesen a Sz. István társulat nyert meg az olvasó közönség tagjai közé, s kik előbb vagy éppen semmit, vagy legfeljebb igen keveset olvastak, s most nagy kedvüket találván az olvasásban, egyszersmind az irodalom iránti részvét megannyi apostolai a nép közt.

Ha végig futjuk a díszes névsort, s a tagok társadalmi állását tekintjük, azonnal látjuk, mily roppant a kör, melyre a Sz.-István társulat működése kihat. Tagjai tetemes számát lelkész s tanító urak képezik, s ki ezen urak szellemét, s buzgalmát ismeri, a névsorban előforduló lelkész s tanító urak által, megannyi tetemes számú egyénekből álló kört lát az irodalom, s a közhasznu ismeretek vallásos, nemzeti s erkölcsös szellemű terjedése számára megnyerve, — mert a lelkész s tanító urak (áldja meg őket ezért az isten) a könyvet, melyet a társulattól kapnak, nem zárják el mint a fark pénzét a ládába, hanem megannyi eszközként használják arra nézve, hogy a nép közt az ismereteket, vallásosságot, nemzeti érzést s erkölcsiséget terjesztessék, vagy más szavakkal a Sz.-István társulat tagjai tetemes részét képező tanító s lelkész urak mindegyike által sok oly honpolgár s honleány, ki minden jó akarata mellett sem lenne képes a tagdíjt lefizetni, s így nem is juthatná jó könyvekhez ezen szerencsében részesül, minek eredménye aztán természetesen az, hogy azon öt ezer név (mert mint mondtam már a néphez tartozó tagok hasonlólag megannyi terjesztői az olvasásnak s ismereteknek), tetteleg ötször, sőt többször annyi olvasó honpolgárt s honleányt képvisel.

Hogy ezáltal, hogy a lelkész s tanító urak kölcsön adják másoknak a társulattól kapott könyveket, a közhasznu ismeretek napról napra inkább terjednek, s a vallásosság, nemzetiség, s erkölcsiség malasztja örvendzetetöleg fejlődik ki s szilárdul meg a nép közt, s hogy azok közül, kik eleinte csak kölcsön vett könyveket olvastak, később sokan lesznek a társulat tagjaivá, többször volt alkalmam tapasztalni, nevezetesen tavali őszkor, egy magyarul nem is jól tudó nógrádi kocsisal az utközben szóba állván örömmel tapasztaltam, hogy az együgyű pór, a lelkész urtól kölcsön kapott könyvekből, s Katholikus Néplapból oly ismereteket

merített, minövel sok ugynevezett civilisált pesti polgár sem bír.

S legujabban is alkalmam levén néhány napot tölteni a vidéken, újra tapasztaltam, hogy több falusi gazda, ki pár évvel azelőtt a Csizión s holmi ponyva-irodalom cikkeken kívül semmit sem ismert, most azáltal hogy a lelkésztől kölcsönbe könyveket kapott, nagy kedvét s örömét leli az olvasásban, sőt vásárol is már könyveket. Ugyanakkor tapasztaltam azt is, hogy egy falusi nő, ki két évig szolgált a tanítónál, s ott a Sz.-István társulat által kiadott könyveket olvasta, oly kedvet kapott az olvasáshoz, hogy azóta szabad óráiban elolvas minden könyvet, melyet a tanítótól kölcsön kaphat, s barátnéira is hatván, e tekintetben estenkint olvas előttük, vagy elmondja a mit olvasott, ezáltal s hogy már többekben felébresztvén az olvasás vágyát, közvetve s közvetlenül tetemesen hat a nép közt, a közhasznu ismeretek vallásos s erkölcsi szellemű terjesztése érdekében.

S mert ezen elősorolt utakon a Sz.-István társulat kiadmányai napról napra inkább terjeszlik a nép közt az olvasási vágyat, s a közhasznu ismereteket, s így nagy mérvényben hatnak a vallásos s erkölcsi szellem, a nemzetiség s közértelmiség kifejlesztésére, mindenki a ki igazságosan s elfogulatlanul akar itélni kénytelen bevallani, hogy oly társulat, mely oly nagy számú egyéneket tudott bevonni az olvasók körébe, s a megnyert olvasóknak üdvteljes szellemű tápot azaz vallásos, nemzeti s erkölcsi szellemű hasznos olvasmányt nyújt, s arra nézve, hogy ezt még nagyobb mértékben tehesse napról napra erélyesebben s buzgóbban működik, méltán nevezhető nemzeti fontosságú intézetnek, s joggal követelheti, hogy minden magyar szíve egész hevével s erélyével pártolja működését.

Hogy visszatérjek oda, a honnan kiindultam, azt kérdem, hogy nem várhatja s nem követelheti-e joggal a nemzet a hon nagy birtoku polgáraitól, hogy a méltán megérdemelt figyelemre méltatva az irodalom s erkölcsiség érdekében ily hatásosan működő, s ilykép egyszersmint nemzetiségünk, s az álladalmi jólét főtámaszaként tekinthető Sz.-István társulatot gyámolításukban részesítsék?

Uraim, az a mit e tekintetben joggal várhat önköltől a nemzet fölötte csekély, s vagyonyukhoz mérve nem is áldozat.

Vessenek önök egy pillanatot a társulat névkönyvébe, s látni fogják, hogy ott némely egyének, mint alapító tagok vannak beigtatva. — Ne rettenjenek meg; e diszcim, mert kétségtelenül az, igen kevésbe kerül, mindössze csak 100 frt., sőt azon kis összeg csak 6%-es kamatjába.

Nemde potompénz, de nagy nemzet kincsévé olvadhat össze a sok 100 frt., s mily hatalmasan működhetnék a Sz.-István társulat, mennyi szegény honpolgár s honleány részesülhetne az olvasás jótéteményében, s mennyire terjedne a vallásos s nemzeties szellemenben kisugárzó értelmiség a nép közt, s mily nagy mérvényben fejlődnek ki a közerkölcsiség (s hogy e

minél inkább kifejlődjék s megszilárduljon, igen érdekében áll a nagybirtokosnak), ha azok, s azoknak utódi, kik 25 évvel azeelőtt oly szép áldozat-készséget tanusítottak a magyar academia megalapítására nézve, most is vagyonságukhoz mért áldozat-készséget tanusítanak ezen a nemzeti irodalom, s közértelemiség, — s így a nemzetiség megszilárdítására is hatni akaró s tudó társaság irányában.

S hogy ezt tegyék honunk fő nemesei, most még inkább lehet tőlük követelni, mert miután oly igen szeretnek öseikre hivatkozni, nem várhatni-e joggal tőlük, hogy most, midőn a Sz.-István társulat oly munkát ad ki, melynek tetemes része által öseik érdemei fognak megismertetni a nemzettel, s olykép nagyszerűvé s tiszteltté lesz a nemzet előtt a név, melyet viselnek, öseik iránti kegyeletből is támasszák a Szent-István társulatot?

Igen uraim, ezt még most nagyobb joggal lehet önöktől követelni, mert a nagy Encyclopaedia, melyet a jövő évben indítand meg a Sz.-István társulat, számos történeti biografia sat. — cikkei által, — önök ösei érdemeit fogja megismertetni a néppel, s így önök öseik s neveik nymbusa (melyre oly büszkék) emelésére s népszerűvé tételére fog hatni, s így kik vannak inkább mint önök hivatva, sőt kötelezve, hogy ha magasabb szempontból nem is, már csak azért se sajnálják mint alapítók a 100 frt. csekély összeggel gyámolítani a Sz.-István társulatot, mivel az Encyclopaediája számos cikkei által valódi panegyricont juttat önök öseiről a nagy olvasó közönség kezeibe.

Tisztelt urak, fussák végig a Sz.-István társulat névsorát, s ha látni fogják, hogy a régi magyar mág-nási rend egyik része a hon főpapsága ott áll, a Sz.-István társulat alapító tagjai a nemzetiség főtámasza, a nemzeti irodalom pártolói közt, át kell látniok, hogy méltán várhatja a nemzet, hogy a régi magyar Pro-cereselek másik fele is ne csak néhány név, de legalább tulnyomó többsége által legyen képviselve azon téren, hol érdemeket szerezni most éppen oly kötelesség, a minő mint feljebb mondtam már hajdan a török elleni csatázás volt, s melyről elmaradni éppen oly vétek a nemzet s hon iránt, a minőt hajdan a 2-ik Lajos korabeli olygarchák követtek el, nem jelenve meg a csatateren, midőn már Mohácsig nyomult az ellen.

Remellay.

A házi pók.

(Bettriech-Beta szerint.)

Ámbár van egy nép, a mely alkalmasint nem ismerve a francia konyhaművészet szabályait, némely kenyérfalatokat pókocskákkal rak meg, hogy azokat táplálékonyabbá és izletesebbé tegye, mi abban a tekintetben körülbelől egyetértünk, hogy a pók a legkevésbbé étvágygerjesztő teremtmények közé tartozik.

Némely hölgy, valóságos borzadályt érez ez állatkák látására, s valljuk meg az igazat, kisebb nagyobb mértékben mindnyáján irtóznak tőlök.

Az ember önkénytelenül is ellenséges indulattal viseltetik irántuk, valamint ők is a legnagyobb gyűlöletet tanusítják minden más teremtmény, sőt saját fajrokonai iránt is.

A pókok ezen gyűlölete oly csúf valami, hogy az irántuk való utálatnak mélyebb gyökere lehet, mint azon hiedelemnek, hogy azok mérgesek.

Egyébiránt e hiedelem nem egészen alaptalan.

Minden pók mérges, de csak a trópi éghajlat alatt tenyésző több nemek azok, a melyek csipéseik által az embernek veszedelmére lehetnek. A mi hűvösebb éghajlatunk alatt mér-gük soha se erősebb, mint a mennyi elég apró rovarok elkábitása s megölésére. S így azon pókok, a melyek szobánkat, kertünket és szántóföldeinket választják tanyául, összel pedig tarló földeinket finom ezüst hálóval szövik be, egyáltalában ártatlanok, sőt miután a rovarokat és mindennemű kártékony férgeket kifáradhatlan buzgalom és gyűlölettel vadásszák, halásszák, fogják, fojtják és ölik, sokkal hasznosabb szolgálatot tesznek, mint egyelőre hinnök.

Hogy mily ravaszok és ügyesek, féligmeddig mindenki előtt tudva lévő dolog, de hogy szövő-művészetük és harci ármányuk mily nevezetes fokra emelkedik, csak közelebbi vizsgálat és tanulmányozás után tűnik ki igazán.

Mi a szives olvasót csak két, nálunk gyakrabban előforduló póknemre akarjuk figyelmeztetni.

Az egyik még egy fél hüvelyknyi hosszú sincs, s igen rövid, sűrű, hamuszín szőröcskéekkel fődött. Teste oval és feketés, háta közepén széles, világos vonással mint egy rabló-kalandor. Ház és háló nélkül tanyáz, fal- és deszka-hasadékokban, s innen a palláson és falakon gyors léptekkel, alkalom szerint merész ugrásokkal megy ki vadászatra. Mihelyt egy legyet vagy más rovar észrevesz, egyszerre lelapul, mintha oda-szegeztek volna, s mozdulatlanul és sovár tekintettel vizsgálja és méregeti zsákmányát. Ha távozik a légy, bámulatos sebességgel rohan a pók tova, míg ismét annak közelébe jut. Ekkor lassabban, macska módjára lopózik előre, míg egészen észre-vehellen mozdulatokkal oly közel csuszott, hogy semmit sem gyanító áldozatát egy oroszlányszerű ugrással elérheti és meg-ragadhatja. A legruganyosabb testü párdúc nem képes utánozni, hogyan sunnyog észrevétlenül közelebb közelebb, hogy aztán mint a villám oly gyorsan üssön rá a legelővigyázatosb légyre. Célját ritkán véti el, s ez esetben azonnal új zsákmány után cingatol, melynek a meleg nyári napokban eléggé bőviben van. Télben nyugodtan éheznek avagy alszik, míg a tavaszi nap melege újból felebreszti őt folytatni vadászatát, a melyre senkitől se kér szabadalmat.

A másik házi pók, mint minden zug, szeglet és pallás ellensége, különösen ismeretes. Ez körülbelől $\frac{3}{8}$ hüvelyknyi hosszúra nő, s igen sokféle színekben jelenik meg. Van közöttök tejfehér, sárgás, ólomszürke, halványbarna, néha vörös, kivált rendszeren barnább lábai azok, s másoktól csak a hátán lévő, rendszeren görbe keresztalaku vonásoknál fogva megkülönböztethető. A nyári évszak alatt gyakran fordul elő a szabadban is, azaz : falszegletekben és fedelek alatt, leggyakrabban azonban állatok és emberek lakhelyének belsejében, s a takaros szobákban csupán azért nem, mivel a háziasszony vagy szobalány minden szombaton este le szokta kotorni a seprűvel a pókhálót. Ez még ügyesebb és fufangosabb mint a vadászpók. Hálója a szoba lehető elrejtettebb zugában úgy függ

ott, mint egy darab szürke fátolszövet. Fent a szeglet hegyében van kerek örszobácskája, a melyben mintegy rendőrfőnök vilányos telegraph-hálójának közepette figyelmesen ül, hogy mihelyt csak legkevésbé mozdul ezernyi hálófonalainak valamelyike, azonnal kiüsse fejét s szétnézzen: valjon rovar bonyolódott-e hálójába? Ha úgy van, mint a nyíl ront elő. Azonban előbb közlelő vizsgálja a hálóba akadt áldozat nagyságát, hogy vagy bevarja, míg az jobban belebonyolódik, vagy ennek teljesülését a legravaszabb és ügyesebb segélylyel előmozdítja. Ha látja, hogy a fogoly nagysága és a kétségbeesett tusa erejénél fogva kiszabadulhatna, azonnal odairamodik, s a legnagyobb vakmerőség és gyorsasággal körülfontja friss hálófonállal, miközben addig forgatja, míg végre szárny és lábak keményen le vannak pólyázva. Hogy az eképp rabbá tett ellen ne haldokoljon hosszasan és kínosan, beleharap egyik combjába s elkábitja vagy megöli azon finom mérge által, melyet belebocsát. Ekkor nyugodtan és kényelmesen hozzálát és az ő inyének kedves és izletes nedvét kiszívja. De az áldozat hullája nyílt helyen intő például szolgálhatna másoknak. Nem sokára felcipel tehát örkonyhájába, s kijavítja a hálót, hogy más szárnyas akadjon bele. Néha a szerencsétlenül járt áldozat oly nehéz és nagy, hogy természetes erejével nem bírja azt elcipelni. Mit csinál tehát ilyenkor? Emelyü- és csigaerőt talál ki és használ, mint a legjobb mathematicus és gépész. „Fogja magát és neki áll“ és a háló felső részén egy fonalat vet keresztül, azt lefontja a fogolyhoz, miközben a lehetőleg megfeszíti, ekkor felviszi a fonalat, hogy ezen mütétet mindig feszesebbre húzott, ruganyos fonalkákkal addig ismételve, míg végre a nehéz test e mindinkább feszített és rövidebb rövidebb fonalok által egészen felvonatik és a szegletbe begurul. Vannak példák reá, hogy kisdud pókok e móddal nálunknál 90 s néha 100-szor nagyobb bogarakat fogtak s expediáltak négy öt napi munka után a rejtzugba.

Halmágyi Sándor.

Levelezések.

Szeged, jan. 5. 1859. „Szegedin als Winteraufenthalt für Brustleidende in Vergleich mit Venedig dargestellt für Aerzte und gebildete Laien, von Moritz Altstädter, Doctor der Philosophie etc.“ című közelebről megjelent munkát átolvasván, több tekintetben érdekesnek találok arról szólni, s így nagyobb számú közönséggel megismertetni. — Említett munkájában a szerző Szegedet óghajlati tekintetben összehasonlítja a mellbetegségben szenvedőkre nézve tartózkodási helyül ismeretes Velencével, s az elsőnek — levegője szelidsége miatt — az utóbbi fölött némi elsőséget tulajdonít. Mivel a szerző állításának valóságát öt évi tapasztalatából merített adataival elég világosan megmutatja: munkáját olyannak kell elismernünk, mint mely kitűzött céljának megfelel. Leírja munkájában az év különféle szakáiban itten legtöbbször uralkodni szokott légkörnek, légmérsékletnek és légnyomásnak milyenségét, értekezik a Tisza vizének kitűnő sajátosságairól, melyek mind megannyi adatok állítása valóság-

ának hebizonyítására. E csekély munkácska is, — melyben Szeged és környékének természetnyújtotta adományai (melyeket bizonyára többen ismertek eddig is, de tudományosan még senki sem közölt) nem nemzeti, hanem idegen nyelven ismertetnek meg mind saját közönségünkkel, mind pedig a külfölddel, — eléggé igazolja vétkes közönbösségünket.

Több ily vidékei vannak honunknak, nemcsak külföldféle természeti ajándékokkal megáldottak, hanem gyakran becses emlékekkel bírók is. Tudjuk-e ezeket kellőleg becsülni, és saját előnyünkre felhasználni? Erre csak azt mondom, hogy saját honunkban föltalálható több történelmi nevezetességgel bíró régiségek ismertetése előbb jelent meg idegen, mint magyar nyelven; úgy vélem, tudni fogja az olvasó, mit keljen e nyilatkozatomból következtetnie. — Szegednek említett előnye e munkában elég világosan be van bizonyítva. Fölhasználtuk-e azt eddig? Minek, hisz sokkal jobb, ha — (mint bizonyos tényt hozom föl, hogy ezelőtt csak egy két évvel is mentek vidékünkéről tengeri fürdőkre) — valamint tengeri fürdőkre, úgy mellbajuk orvoslása végett is honosaink az annyira kikiáltott Velencét választják huzamos tartózkodási helyül; itt szívesen költenek, ugyszólva pazarolnak némelyek százakat, sőt néha ezereket is, hogy fényleni látszassanak, hogy megbámultassanak a külföldiek előtt, — ebbe helyezve nemzeti büszkeségüket — saját honunk javának előmozdítására filléreket is sajnálnak nyújtani. Azon összeg, mely sokaktól csak az utiköltség fedezésére kiadatik, sokkal nemesebb célokra fordíthatatnék. De hogy ez történhessék, ismerni kellene saját honunkat, az egyes városok vagy helységek leírásánál kellő gondot kellene fordítani az illető helyek nemcsak fekvése, hanem természeti sajátosságainak gondos-kutatására is. Három szakaszra osztott munkájának második szakaszában értekezik a szerző többi közt a lakásról, mely egészségi tekintetben szintén különös figyelmet érdemel; továbbá Szeged népességéről, a tartózkodási időszakról, az időtöltések és mulatságok különféle nemeiről. A lakásokat illetőleg annyiban, a mennyiben Velence éppen azon részében, mely az ottan tartózkodókra nézve egészségi tekintetben leginkább ajánlható, nagyszerű és magas épületek vannak, s így a számos lépcsőkön föl s lejárás az illetőre nézve alkalmatlan, ehez járulván a mindenfelé vont csatornák gyakori büzhedt kigőzölgése, Szegednek elsőséget tulajdonít. Szeged népességéről szólva, említi a lakosok számát, s röviden érinti azoknak szokásait s erkölceit. Megjegyzésre és különös figyelemre méltó szerzőnk munkájának 34-ik lapján a többek közt olvasható következő helyes észrevétele: „Leute ihrem Aussehen nach dem gebildetern Theile der Bevölkerung angehörnd, ist es eine Seltenheit eben anders, als deutsch sprechen hören.“ Nem tudom dicsérőleg vagy ellenkezőleg akarja szerzőnk e nyilatkozatát értetni: én, s velem együtt mindazok, kik a szó nemes értelmében vett haladást és igazi szellemi műveltséget nem valamely művelt nyelvnek pusztá, divatszzerű affectálásában (— a mint ezt városunkban a műveltebbek sorába osztályoztatni kívánók legnagyobb része teszi —) hanem annak komoly

— nemzetük emelkedését igazán szívükön viselő, minden öndéktől ment céljuk elérése miatti — tanulmányozásában keresik, ebben dicséretre méltót nem találhatnak.

Azt tán nem is szükség mondanom, hogy Szegeden pompás egyházakat, nagyszerű épületeket, remek emlékszobrokat, mint Velencében nem láthatni, de a mint a szerző is helyesen veszi észre, található az említettek helyett a legtöbb tisztelt családi körökben szives és barátságos fogadtatást, a mi a fölhozott hiányokat kárpótolja.

Az időszakot illetőleg az itteni tartozkodásra nézve a szeptember hó második felétől, május második feléig terjedő időszakot jelöli ki.

T Á R C A.

Moldvaország.

Történeti beszély.

Irta Z u m b u r.

(Folytatás.)

III.

Ekkor az ifju kiraly — — — szép déli sugárkint járt a sergek előtt. — —

Cserhalom.

Szertelenül lábra kapott a kunoknál a vándorlasi viszeteg, csapatonkint felkerekedtek egy helyről s letelepedtek a másikon, s onnan néhány nap mulva ismét elszédtek sátorfájukat. Legkülönösebb e dologban az volt, hogy mind Erdély felé huzódott.

A magyarok ismerve a kun nyughatatlan természetét, csak hagyták őket hurcolkodni, mi rosztat sem gyanítva.

Pedig nem hiába vándoroltak ám ezek Erdélybe.

Oldamur szövetségesük lett!

Csak ugy bámultak a székelyek, hogy hol veszi magát náluk ez a sok kun, alig ráztak le nyakukról egy csapatot, nyomban jött a másik. Sehogy sem tetszett ez a székelynek s nem jól érezte magát e hivatlan vendég szaporodásán. Nem tudták elgondolni, miért bujnak ugy egy rakásra össze a kunok; arra mégis rájöttek, hogy valami okuk bizonyosan lesz nekik erre, s miután a székelynek már véreben volt jót fel nem tenni a kunról, igen természetes, hogy a hány csak volt az a székely, mind arra az okos gondolatra jött, hát ha valami gonoszságon török ezek eszüket.

Eziránt tisztában voltak, de hát most már mibe kapjanak?

Soha sem volt szokása a székelynek soká rágódni valamin, most is minden fölös tanácskozás helyett felkötötték kardjukat s elmentek hajtóvadászatra a kunok ellen.

Pedig most rajtuk volt a sor odább állni.

Oldamur átjött minden fegyverfogható emberével az Olt jobb oldalára.

Bezzeg felnyiltak erre a székelyek szemei! Egyszerre megértették, mit akar a kun; de ők is egyszerre készen voltak tervükkel, kiválaszták magok közül azt az embert, ki legjobban érzi magát a nyergen, felültették a leggyorsabb lábú lóra s elküldték hirmondónak Magyarországra, maguk pedig szép szerével visszahúzódtak Kolozsvárig s hagyták garázdálkodni az uravesztett földön a kunt.

Majd visszaadjuk neki a kölcsönt! gondolák magukban.

Hanem azt mégsem állhatták meg, hogy koronkint kisebb nagyobb csapatokban be ne barangolják a vidéket. Ha ilyenkor aztán valami kunféle került utjukba, ugy elbántak

Munkájának harmadik s egyszersmind utolsó szakaszában, állítja párhuzamban Szegedet Velencével, mind légiárás, — mind lakhelyek, — mind pedig az említett helyen tartózkodókra nézve ugyszólván szükséges szórakozás és multság tekintetében. Minden esetre fogja tudni az olvasó az eddig elmondottakból is, hogy mennyiben, és melyeknek az említett két város közül tulajdonítható, és tulajdonítja is a szerző az elsőséget. Legyen elég a szóban levő munkáról ennyi, azon megjegyzéssel, és a munkából is vonható üdvös tanúsággal, hogy: iparkodjunk saját előnyünk- és javunkra kellőleg és okosan felhasználni azt, mivel a természet kedves honunkat megáldotta.

Torday.

vele, hogy fogadom késő öregségeig megemlegette, ha mégis hagytak benne annyi életet, hogy megtudjon valakit emlegetni!

A hirmondónak küldött székely ezalatt repült, mint a neki bősziült vihar, hegyvölgyön keresztül apró mokány lovával. Nem igen válogatta az utat, csak azt nézte, melyik a rövidebbik; már hogy aztán milyen volt ez a rövidebbik ut avval legkevésbé sem törődött. Hol egy akkora árkot ugratott át, hogy más ember elszédülne bele, ha ily ugrásra csak gondolna is; hol meg egész folyókat usztatott át. Már ő egyszer feltette magában, hogy kerülni nem fog, neki ment hát mindennek, még lovát sem sajnálva, pedig ez székelynél nagy ritkaság.

De haladt is ám oly gyorsan, hogy ha látták volna a székely atyafiak, hát csak ugy hiztak volna örömlükben!

Ki vegye aztán neki roszt néven, ha ő maga is elcsudákozott, midőn azon vette magát észre, hogy Pesten van.

Egyenesen neki rontott a Dunának, gondolva, hiszen majd csak keresztül gázol rajta. Azt hitte a jámbor, a Duna is csak valami hitvány kis folyó, melyet szükségből akár átugratni is lehet; de bezzeg elállt szemé szája, midőn partjához ért! No de hogyis ne? Hisz ennyi vizet egy rakáson még öregapja sem látott!

Szépen meghunyászkodva kérte a körülállókat, hogy hát tegyék át valamiképen a tulpartra, ezek aztán elévették egy dereglyét belerakták szépen a bámulásból majd odalevő komét lovastól mindenestől, hanem arra még sem bírták rávenni, hogy leszálljon lováról, nem ő a világért sem, lóháton akart keresztül menni a Dunán is!

Budára érve nem nézett se jobbra, se balra, ámbár más körülmények közt bizony megbámulta volna a várost; hanem csak ment egyenesen a várba s nagy lármával sürgette, hogy mutassák meg neki, hol lakik a király; mert fontos dolga van vele!

Mindenki megismerte benne a székelyt s kilátszott szeméből is az országra szóló hir, melylyel megvolt terhelve, de hogyan vigyék a királyhoz, mikor az fogva van? Kapták magukat elvezették ötöt a nádorhoz s elakarták vele hitetni, hogy az nem más, mint maga a valóságos király.

De nem oly könnyen lehet bolonddá tenni a székelyt!

Tudta ő jól, hogy a király még nem is 30 éves, s azért észrevevén megalattatását egy árva betűt sem mondott el, csak váltig biztatta a nádort vezetné el a királyhoz, különben ő, mint kit egyedül a királyhoz küldtek, egy szavat sem mond el, s akkor aztán magát okozza a nádor ha baj fog történni.

Ki fogna ki a székelyen, ha egyszer megbicsakolja magát? Mit tegyen vele a nádor? Előre látva küldetésének az

ország jelen helyzetéveli összefüggését, elvezette őt néhány főúr kíséretében a királyhoz.

Egy óra múlva minden megváltozott.

Minden pártszenvédély megszűnt; mi Magyarországon bizony nem mindennapi csemény. A király újra parancsnokolt; egész Buda talpon volt, futárok küldettek szerteszét mindenféle irányban, s érkezésük mindenütt oly hatást szült, mint mikor a nyugvó tengert hirtelen szélvész kavargja fel.

Csupa katona lett az egész ország; vigan köték fel az ősi kardot s pattantak lovaikra a harcra termett fiúk, a banderiumok számon tul teltek meg; valami járvány szállta meg az egész széles országot, mindenki csak zászló alá sietett, nem úgy mint negyvenegy év előtt!...

Tán soha sem alakult ily mondhatlan rövid idő alatt hazánkban ily hadsereg, de talán soha sem is volt oly hatalmas indok erre, mint most.

Boszú!

Halálos, kiolthatlan boszu a kunok ellen!

Oldamur ezalatt apróbb portyázásait kivéve, tétlenül vesztegelt az Olt körül újabb csapatokat várva Magyarországból. Ugy látszik nagy tiszteletben tartotta a székelyeket, mert ámbár alig került volna minden tiz harcosára egy-egy, mégis csak hagyta őket bántatlanul Kolozsvár körül táborozni, vagy inkább unatkozni, mérgelődni, miután karddal kezükben kell hétszámra ácsorogni, pedig nem messze tőlük garázdálkodik az ellenség!

Végre a kunok is unták a henye életet; nem volt többé mit rontaniok, úgy felforgatták az egész vidéket, hogy tulajdon gazdája sem ismerne rá; a mi ennivalót találtak, felémészték, mintha sáskák lettek volna; városokat, helységeket feldúltak, szétromboltak, de úgy, hogy ép követ nem hagytak meg bennük. Magok magoknak ártottak; nem volt többé mivel tartani magokat, sem lovaikat. Minek nélkülözzenek, gondolák, oly helyen, hol évek fognak kelleni, hogy újra teremjen valami, midőn előttük fekszik egy egész kimeríthetetlen gazdagságu ország? Berontottak tehát Oldamur sátorába nagy vakmerően követelve tőle, hogy vezesse őket valami oly helyre, hol agyon dúlakodhassák magukat.

Hatalmas gondolatok ostromolták Oldamur agyát. Elképzélte, mily nagy tekintélyü egyéniség lenne ő, mily világ-hírűvé tenné nemzetét, ha kitudva, kipusztítva hazájukból a magyarokat, maga részére foglalná el azt. Első pillanatra megijedt e gondolat nagyságáról, de hisz ki ne szokná meg azon gondolatot, melynek létesítésétől csak hasznot várhat?... A magyarok, véleménye szerint, pártokra szakadva, erejük szét-darabolva, királyuk fogva, a hon védtelen állapotban, míg ellenben az ő rendelkezése alatt, tengernyi had....s a nagy gondolat határozottá lön! ¹⁾

De mi csudálni való van ezen? Mutassatok nekem embert, ki ha ismeri egyszersmind ne szeresse is ez édes szép hazát, a tejjel mézzel folyó földet?...

Rombolva indult meg a kuntábor az ország belsejébe, utjában, mint a gáton áttört vízroham, darabokra törve, zúzva minden épét s vérnyomokat hagyva maga után.

A székelyek csak ott vesztegeltak Kolozsvárnál, a magyaroknak pedig még hírét sem volt hallani.

Ez utóbbi körülményt részére kívánva felhasználni, gyorsan közeledett Kolozsvár felé Oldamur.

A székelyek csak hagyták jöni, egy tapodtat sem távoztak állomásukról, tudták jól, hogy egyetlen győzniök ily tenger ellenség ellen, ha segély nem érkezik, de inkább ott veszttek volna egy lábíg, minthogy újra hátráljanak. Nem is igen verték falba fejüket, megnyugodtak e gondolatban: ennek így kell történni, csak arra készültek irgalmatlanul, hogy ha már egyszer kell, hát becsülettel s amugy székely módra haljanak meg a csatában! Kétszeresen fenték tehát ki kardjaikat, buzogányaikba több szeget vertek, és így felkészülve véghetlen nyugalommal várták be az ellent.

Egyszer csak ott termett, mikor nem is álmodták, a nemrég Magyarországra küldött hírnök, jelentve a magyar hadnak jövő naponi érkezését.

No hiszen akkora örömlármát csaptak, hogy hetedhét vármegyére is elszólt a hangja.

Oldamur, ki már elég közel járt, hogy az ujjongásból az ő fölének is kijusson a maga része, nem vette tréfára a dolgot, tudva, hogy a székely nem szokott csak úgy bolondjába kiabálni; s azért rögtön visszahúzódott a Hódos tóig.

Másnap csakugyan bevonult Kolozsvárra a délceg magyar tábor az ifju királylyal élén.

(Folytatás következik.)

Heti szemle.

— A tiszai koronakerület tanácsa a koronaörökös születése alkalmával 50000 frtnyi tőkét alapított, melynek kamataiból 20 legjobb tanuló, és pedig a kerület minden helységéből kettő, évenként ösztöndíjjal jutalmaztassék.

— Nagy-Becskereken a postahivatal szobájából pénzes hordót loptak el; tartalma ukrájceárokból állt, 200 forintnyi értékben.

— Egy rejtélyes esemény foglalatokodtatja jelenleg Párisban a nagy világot. Déli Franciaország egyik városában nemrégiben a fiatal és szép Kantakuzeno hercegnő halt meg. A hullát nagy pompával temették el. Most azonban néhány nap óta az a hír kering, hogy a hercegnő hullája eltűnt, mi sok mendemondára ad alkalmat. Némelyek szerint a szép hercegné meg sem halt, temetése csak színleges volt, és bizonyos regényes hajlama következtében akart e módon a világ elől eltűnni.

— F. hó 8-án egy 31 éves férfi, tébolyodott állapotban a budai Ujlak temetőjében, hazulról hozott baltával balkezének minden ujját egyenkint levágta. A szerencsétlen azon rögeszmében szenvedett, hogy ezáltal istennek kedves cselekedetet mivel.

— A Vasárnapi Ujság László Károly hazánkfától amerikai leveleket közöl, melyben ez a tehuntepeki földszoros lakóit írja le. Az ottani kreolokról azt mondja, hogy a törvénytelen házasság közöttök általános divatos, s azt nyilvánosan teszik. Vannak példák még arra is, hogy testvér nővérevel él titkos házasságban; sőt hallott példát arra, hogy egy kreol saját leányát vette nőül nyilvánosan, ki saját nővérevel titkos házassága gyümölcse volt. Az ily népnek a földszinéről el kellene töröltetni.

— A Tanodai Lapok szerkesztősége 100 pfrt jutalmat tűz ki a következő pályakérdésre: „Mutattassék ki nyelvészetileg és történetileg a két magyar haza vármegyéi, székei, kerületei (Hajdukerület) vidékei (Kővár vidék, Bárcáság sat.) neveinek eredete. A nyelvészkesedés és történelmi kutfők mellett, a hagyományi s mondai elem is kellően tekintetbe veendő.

— A selmeci evang. főtanodai ifjuság „irodalmi köre“ 3000 kötet régi jól rendezett magyar könyvtárral bír, s több magyar lapot járát. E társulatnak egykor Petőfi is tagja volt, s az 1838—9-ki évkönyvben tőle sajátkezűleg beirt „a hűtlenhez“ című költemény olvasható.

— A P. N. szerint b. Kemény Zsigmondnak „a rajongók“ című négy kötetes regénye e napokban fog megjelenni. Ugyancsak a „Budapesti szemlében“ megkezdett s nem sokára befejezendő „Zord idők“ című regényét a szép tehetségű ifju Véber Otto fordítja németre.

Éppen most jelentek meg „Sárosy Gyula költeményei.“ Ára 2 frt. 50 kr. új pénzben. Sárosy azon költők közé tartozik, kinek gondolatait, érzelmeit magyar zamat jellemzi, és ki nem ringatja magát azon hiedelemben, hogy költőnek nem szükség tanulnia semmit. Költeményei azért a szívet és az aesthetikai érzést kielégítik, és azon olvasóra is fogják gyakorolni vonzó hatásukat, ki az ujabbkori csengő lelketlen-

¹⁾ Fessler II. 670. l.

segek — mit némelyek versnek neveznek — által elkedvetlenítve, ily nemű munkára nem igen szokta kinyújtani kezét.

Temesvári ujdonságok.

* Híre van városunkban, hogy a volt szerb fejedelem Karagyorgyevics Sándor herceg a József külvárosban egy emeletes házat megvásárolván, ide költözni, s mi több itt kereskedelmi vállalatokat üzni, vagy inkább alárendeltjeivel üzleti szándékozik. A házvétel bizonyos, csak az állandó telepedés iránt még a közelebbi jövőtől várunk bizonyosságot.

* F. hó 15-én délután 4 óraker szenteltetett be az itteni g. n. e. székes egyházban az ugyanitt meghalálozott károlyvárosi (horvátországi) g. n. e. püspök Katyansky Sergiusnak földi maradványa, kiben hittársai egyik legműveltebb püspöküket tisztelték. Hült tetemei innét a bezdini zárda sírboltjába vitettek.

* A jelenleg uralgó időjárás oly sikjéggel vonta be utcáinkat, hogy a kocsiszás a lehetlenségek közé tartozik, s ki csak teheti, barmait a veszély elől óvja. E calamitás a f. hó 14-ki hetivásár alkalmával érte tetőpontját, midőn a szük s e mellett domboruan kövezett várhidakon seregesen estek el a patkótlan parasztilovak, nem ritkának lába is törvén, a közlekedést pedig hosszadalmasan megakasztván, mikor annyi ki és betörékvő kocsi gyűlt aztán egybe, hogy vége hossza nem volt a tolongásnak, s a katonai és csendőrségi beavatkozások dacára gyakran órákig tartott egy kocsi kiszabadulása. Kettős kapuzatok segíthetnének csak.

* Mindamellett, hogy a bécsi gőzmosoda vállalata megbukott, fiókfővárosunkban mégis egykét vállalkozó egy ilyennek felállításához készül, azon reményben, hogy a katonai és fegyházi vászonneműek mosása is átengedtetik neki. Kinek szerencséje volt két év alatt drága fejréneműit otromba mosónéink által összetépve látni, az ohajt egy ily vállalatot, hahogy ott is el nem mállasszják.

* Holnap szerdán, mint halálának évnapiján gyászmise tartatik néhai karnagyunk, Limmer Ferenc emlékére — és pedig reggeli 10 óraker a belvárosi plébánia templomában. A gyászmise után a városi sirkertben a tisztelői által megrendelt, és általunk is már szóba hozott sírkő, sirja fölött fog felállítani, és beszenteltetni. Közelebbi számunkban e jeles művész életrajzát adandjuk.

*** Színházunkban a mult héten következő darabok kerültek előadásra: jan. 9-én „Das Geheimniss des grauen Hauses.“ Nestroyféle bohózat. 10-én „Der Barbier von Sevilla.“ Rossini operája. Nem lehettünk az előadáson jelen, és azért csak mások véleménye szerint jelentjük, hogy az opera egészben tühretőleg adatott. Nevezetesen Kaspary k. a. (Rosina) a maga szerepét némi csinnal és szorgalommal éneklé. A zongorai jelenetben,

„az olaszno Algierban“ című operából énekelte egy áriát, mely tetszést aratott. Bodorfi (Figaro) ur egy komoly betegség utánfájdalmi alatt még inkább szenvedett, sem hogy ismert derékségét egészen kifejhette volna. 11-én először: „Die Feenhände,“ vigjáték Scribetől. Eddigi tapasztalásaink szerint drámai személyzetünk a vigjátékban legtöbb sikert tudott aratni; ezt tudván, és Scribenek hatásos művének szerkezetét ismervén, kellemes színházi estének néztünk elejébe. De csalatkozánk. A hatás tőkéletesen meghiusult, miután a szereplők közül senki sem tudta szerepét, sőt az inspectio, és rendezőség tőkéletes anarchiája is volt érezhető, mert oly személyek, kiknek egy két mondókája még lett volna, idő előtt a színházat már elhagyták. Reményljük, hogy e darab ismétlése esetében ezen hiányokon segítve leend. 12-én „Die Lady von Worsley Hall.“ Történeti színjáték Birchpfeiffertől. Sonnleithner Teréz kissasszony jutalmára adatott. A ház tühretőleg volt látogatva, mi némi elismerésül szolgál az illető színésznőnek, ki szerény működési polcán megfelel az igényeknek. 13-án „Freischütz,“ opera ismétlése. 14-én „Till Eulenspiegel,“ Nestroy bohózata. 15-én először: „Die Jugendliebe des Fürsten von Dessau, oder: Anna-Liese;“ történeti színjáték, irta Hersch. Zenero k. a. jutalmára adatott gyér közönség előtt. Mint irodalmi mű e darab költői emelkedettséget nem mutat ugyan, de a józan expositio, és a mese mesterkéltlen folyama kielégít. Az előadást illetőleg Lenz k. a. (Anna-Liese) kitűnően személyesíté a bimbozó, szemérmes, annak idején pedig erős akaratu hajadont; mellette meg Lazer ur (Leopold herceg) a heves vörű, vasfejú ifjut, kiben a jövődő nagy hadvezért sejtjük. Igaz, hogy ma igen fiatal egyéniséget kellett képviselni, melynek egy kis gyermekiességet is elnézünk, de azért úgy hisszük még sem kellett volna sokszor annyira rohanni szavalatában, hogy az érthetőség alatta szenvedjen. Folnes ur (Chasillac marquis) ki vegyesen majd franciául, majd németül, — az utóbbit éles francia hangnyomattal, — volt kénytelen beszélni, igen jól adta szerepét, és élénken megtapsoltatott. Zenero k. a. (Henriette hercegnő) a gondos, érzelő anyát elég jól adta, kevésbbé kielégítőleg tüntette elénk a hercegnő jellemét, midőn ez az anyai fölött tulsulyt nyer.

Szerkesztői távirida.

Pados J. urnak. A felesleg számokkal tessék elbánni tetszése szerint. A hiányt pótoltuk. A levél többi tartalmára azt mondjuk: Mea culpa.

Podhraczky Andor urnak Lugoson. — A négy példányt az illető előfizetőknek menesztettük. Az ajánlott levelezőnek örülünk, várjuk, hogy mielőbb írja — székkfogaló levelét.

Rodon-nak. Az élet szépségeiről szóló cikktét, noha szép eszmék vannak benne megpendítve nem közölhetjük, abstract természete miatt. Ugy is leginkább azt vetik szemünkre, hogy lapunk tartalma felette komoly és elvont.

D. Antalnak Rózsahegyen. A küldeményt kaptuk. Többszöri beköszöntés által ön csak nevelhetné a Delejti érdekét.

Kiadó és felelős szerkesztő Pesty Frigyes.

MOLL

SEIDLITZ PORA

Az utolsó világműkiállításán a hivatalos „Wiener Zeitung“ számai szerint minden hasonnemű házi gyógyszerék közt **egyedül csak ez tüntetett ki érdemmel**, s a nemzetközi eskütszéknek ezen főhatalmu nyilatkozata által e készítmény fölülmulhatlan minősége és dicséretreméltósága a bel és külföld minden hasonnemű készítményei irányában elvitázhatlanul bizonyítottatott.

Egyedül központi szétküldő raktár: Bécsben a „golya“ című gyógyszerertárban, Tuchlauben, Wandel-szálloda átellenében. — Ára egy bepecsételt eredeti skatulyának 1 frt. 12 krt. pp. Pontos használati utasítások minden nyelven.

Ezen, ezer példákban és sok évi tapasztalás után mint kitűnőnek bebizonyult Seidlitz-porok városon és vidéken most már oly általános elismerésre találtak, miszerint azoknak hire jelenleg az ausztriai birodalom határain messze tulterjed. Hogy mit képes mivelni **Moll Seidlitz-porainak** biztos gyógyszerere, nevezetesen **gyomor** és **alhasi bántalmaknál**, s hogy azok mily jelentékeny segílyt nyújtanak májbetegség, hasszörülés, aranyér, szédülés, szivdobogás, vértodulás, gyomorgörcs nyálkásodás, gyomorégetés s külömbféle nőnemi betegségeknél azt már mint bebizonyult tényt kell elismerni és számos gyenge idegzetű személyek e porok okos használata által már gyakran lényeges könnyebbülést és új életerőt nyertek.

☛ **Temesvárott** rendeléseket fogad a fenebbi gyógyszerekre **Uhrmann M.** papir- és mű-árus ír.